



Els iranians han estat els últims a venir

/ Arxiu

Refugiats, carn de canó

«A la Conselleria de Governació no tenim competències en matèria de refugiats». Una segona telefonada és prou per saber on cal acudir per demanar raó dels refugiats polítics que hi ha al País Valencià: la Xefatura de Policia. El comentari d'un ex-refugiad argentí, que demana per damunt de tot que no es cite el seu nom, és definitiu. «Ja veus, un país que ha exportat milers de refugiats durant la dictadura de Franco demostra la seua sensibilitat reduint el problema a una qüestió policial».

Manuel S. JARDI

Perseguits per motius polítics, religiosos, o ideològics en els països d'origen, o inclús elegint un exili econòmic que els permeta de trobar-hi els recursos que ja no tenen a la seua terra, entren com a turistes amb la intenció de quedar-s'hi i reorganitzar les seues vides, i ¿amb què s'hi troben?

«Quan véns ací, d'algun manera, renunciés a la teua nacionalitat d'origen per protegir-te —comenta l'argentí—. Nosaltres vam arribar durant els darrers anys del franquisme i l'acollida no es pot qualificar com a massa entranyable, sobretot quan la policia es presentava inesperadament en els domicilis, a les tres de la matinada, regirant-ho tot. Més tard, l'any 78, Martín Villa amnistià els que havíem entrat il·legalment. S'abaixà el llistó, però vaig patir encara any i mig amb el telèfon intervingut, persecucions, investigacions al barri i un munt de peripècies».

Tràmit llarg i almoina curta

El tràmit per a acollir-se a la condició de refugiad polític és llarg. Primerament, cal acudir a la comissaria i presentar la sol·licitud. Aquesta és estudiada per una comissió interministerial integrada per representants dels ministeris d'Afers Exteriors, Interior, Justícia, i Treball i Seguretat Social, junt amb el delegat de l'Alt Comissariat de les Nacions Unides per als Refugiats.

Mentrestant, la Creu Roja, durant l'any que, dalt o baix, tarda a dilucidar-se la qüestió legal, presta un ajut d'emergència que es tradueix, segons els casos, a cercar assemtament, proporcionar

beques d'estudi o trobar-los algun tipus de feina per a anar subsistint, més de l'amoina —així cal considerar-la— mensual, quantitat molt inferior al salari mínim interprofessional, variable segons individus i famílies, però que, com a indicatiu, no excedirà massa de les vint o vint-i-dues mil pessetes per persona. Tota una perspectiva de futur.

Els mateixos encarregats de la Creu Roja consideren aquestes ajudes molt deficitaries, «però no hi ha més cera que la que crema». Això sí, els garanteixen assistència sanitària gratuïta i procuren cobrir-ne ràpidament les necessitats més peremptòries, com ara omplir el pap i facilitar una pensió mentre es troba algun pis de lloguer mitjanament digne.



Treball clandestí, una constant del refugi iat

I, mentrestant, una sensació que els mateixos afectats qualifiquen de «provisionalitat», inadaptats, en molts casos amb una situació d'aïllament total, quan no de marginació, provocada pel fet de trobar-se en un medi distint, amb costums diferents, llengua desconeguda i la por al futur, que el present ja és ben magre. Exiliats llatinoamericans —els *sudaques*, com se'ls coneix en l'argot popular— que han patit les arbitriietats de Pinochet o de la Junta Militar argentina, han hagut de ser assistits pels psiquiatres a casa nostra, segons testimonia una empleada de la Creu Roja.

El desgavell de les xifres

Siguen refugiats, residents legals, il·legals o amb

Sikhs, berbers, bubis i kurds

Del Panjab a la Ribera

Jagbir Singh, 42 anys, és casat i té dos fills, però la família es troba al poble, Ramdas, a 28 quilòmetres del Temple de l'Or, en la regió d'Amritsar, al Panjab, on l'exercit de l'Índia reprimí violentament la revolta independentista dels sikhs, cinc mesos abans que, com a conseqüència, Indira Gandhi passés a millor vida.

Jagbir viu amb el seu germà, Hardial, un enginyer que també busca feina en el seu exili de cinc anys. Mentrestant, la temporada de la poma i la pera de Lleida, i la taronja a la Ribera, els permeten tirar endavant i enviar alguna cosa a casa, al Panjab.

A la llum d'un ciri i el caliu de la llar d'un mas, entre tarongers, ben a prop d'Algemesí, Jagbir conta la seua peripècia en una estranya combinació de castellà, anglès i potser alguna cosa més. Com és tradicional en els sikhs, la casta més espavilada i intel·ligent de l'estat indi, la barba i el turbant o casquet ressalten a primera vista.

«El govern indi posa la indústria a prop de Delhi i nosaltres no tenim feina —ens comenta Jagbir—, una fàbrica que hi havia a Ramdas fou el primer objectiu d'una baralla fronterera amb els pakistanians. I ara, al Panjab, *«mucho problem, cuando no guerra»*.

Jagbir es queixa que el govern indi censura la correspondència, fa temps que no té notícies de casa seua. I

ara, damunt, no pot treballar en la taronja mentre no li facen un permís de treball i el claren en la seguretat social.

A la Ribera, Jagbir i Hardial han vist com es substituïa la marginació estúpida per la solidaritat. Tenen bons amics en el poble i entre els col·lidors. *«Me gustan costumbres, dia bueno, no mucho frío»*. I també, *«Seguridad Social, ahora problem»*.

Tots són «amazigh»

L'exili dels berbers no és tant polític com cultural. El poble dels *amazigh* (homes lliures) ocupava el que actualment conforma el Marroc, Algèria, Tunísia, Mauritània, Níger, Mali, el Txad, una part de Líbia i Canàries (abans de l'ocupació espanyola). Els grecs els gastaren la primera broma, rebatejant-los amb el nom de berbers (bàrbars).

«És fals parlar dels països àrabs del nord d'Àfrica, o del Magrib. La major part de la població és *amazigh*, inclús els que tenen el poder», diu Omar Ouakrim. «Tuaregs, beduïns, els antics almogàvers i tots els que conquistaren la península ibèrica, tots formaven part del poble berber».

Els canvis en les formes de vida i les influències occi-

situacions irregulars, en major o menor percentatge, han estat causes polítiques les que han provocat l'èxode de milers de persones que, a hores d'ara, conformen un autèntic pastís de colors, llengües, religions i ètnies. Als Països Catalans, el mostrar-hi és de tal exotisme, que faria enveja a la Torre de Babel. Però, ¿quants en són?

Donar-ne una xifra exacta resulta per a l'administració tan complicat com per al ministre Moscoso endevinar quants funcionaris té al seu càrrec. Quan des de EL TEMPS es preguntà a la Direcció General de Seguretat, a Madrid, quants refugiats polítics hi havia al País Valencià, la resposta fou, senzillament, increïble. No tant perquè les dades fos-



Els kurds intenten difondre la lluita dels «peshmegas»

sen aportades a nivell d'estat —«no tenemos las cifras por provincias», digueren—, sinó pel

nombre: 243 argentins, 547 cubans, 183 iranians, 65 polonesos, 34 vietnami-tes i un miler del sud-est

asiàtic. En total, 2.072.

Potser fou degut a alguna fissura en la llarga distància de línia telefònica

dentals acabaren amb els recursos *amazigh*. Arribà l'èxode cap a Europa. «Els qui hem estudiat lluitem perquè es tinga en compte la llengua berber per als qui no entenen l'àrab, en els pobles menuts o les tribus de l'interior. No podem plantejar una reivindicació política dels *amazigh* enfront dels àrabs, perquè acabaria en una guerra civil».

Els bubis a ca nostra

«Els principals problemes dels bubis a Catalunya són la inadaptació i el fracàs escolar», explica Kopesese, que en castellà té un altre nom: Edmundo Sepa, sociòleg.

Els bubis són el poble de Fernando Poo, nom imposat pels colonitzadors a l'illa d'Eri, en l'actualitat territori de Guinea sota el domini d'Obiang.

En virtut dels acords per a la descolonització espanyola de Guinea, ara per ara els guineans no són considerats refugiats polítics. Fins i tot, els que fugiren durant el règim carnisser de Macías adquiriren la doble nacionalitat en alguns casos, o preferiren reconvertir-se en espanyols, en uns altres.

«Espanya ajuda econòmicament Guinea, però sense cap control; per tant, fan l'ús que volen dels diners, emparant-se en la sobirania».

Els refugiats bubis formaren, fa uns mesos, el Grupo nacionalista bubí 1.º de Abril, amb l'objectiu de lluitar contra el colonialisme i el grup equatoguineà que serví d'instrument durant el procés: els fangs, provinents del continent.

Kurds: fugint del genocidi

«La Llei d'Asil espanyola no soluciona els problemes dels refugiats. A Anglaterra als quatre mesos et donen passaport i permís de treball, ací passa un any i no hi ha manera. Són *cosas raras*, de la mateixa manera que a Madrid els ajuts monetaris de la Creu Roja per a famílies són quantitativament millors que els que es donen a Barcelona».

És l'opinió de Chusti, un refugiat polític del Kurdistan iraquí. Comparteixen l'exili amb els estudiants d'AKSA (Associació dels Estudiants del Kurdistan). Els uns i els altres, segons expliquen Chusti i Kua, estan organitzats i intenten trencar el bloqueig informatiu que impedeix conèixer al món el genocidi kurd i la lluita dels *peshmegas* (guerrillers).

El Kurdistan és un territori de mig milió de quilòmetres quadrats i amb uns 25 o 26 milions d'habitants, que té repartit els estats de Turquia —col·lega d'Espanya en l'OTAN—, l'Iraq, l'Iran, Síria i la URSS, com a conseqüència del Tractat de Sèvres, a la fi de la primera guerra mundial.

Cada dia, moren tres-cents kurds a Turquia, Irak i l'Iran. A Turquia comparteixen la desgràcia amb els armenis; tampoc no els deixen parlar ni estudiar en l'idioma kurd. A l'Iraq, els kurds no hi poden adquirir habitatges. A l'Iran foren utilitzats per la revolució *chiita* de Koemini i, posteriorment, objecte d'una política aniquiladora, semblant a la turca i la iraquiana.

A Síria, fins fa poc, no tenien dret ni al *DNI*, i únicament feien servir els kurds com a soldats de l'exèrcit.

entre Madrid i València, que les xifres arribaren tan minvades. Sobretot, perquè, uns dies més tard, la Comisión Española de Ayuda al Refugiado afirmava que «Espana alberga cinquanta mil refugiados políticos». I continuen equivocant-se. Als Països

oficial resultaren evidents per a un equip del Ciemen (Centre Internacional Escarrè per a Minories Ètniques i Nacionalitats), que presentà a l'Exposcultura-84 un estudi sobre la població forània resident a Catalunya, en què hi havia inclosos els refugiats: més

deixen a adaptar-se. Els exiliats polítics viuen amb l'esperança de tornar al lloc d'origen tan aviat com les circumstàncies els ho permeten.

Així, els originaris dels estats d'allò que s'anomena Tercer Món són una barreja d'estudiants, refu-

més nombros de residents estrangers al Principat. La majoria únicament tenen tracte entre ells mateixos. Les dones solen trobar feina com a «empleadas del hogar» i, no cal dir-ho, en la prostitució. En uns casos i en els altres, s'ha constatat que paguen una

Presten el seu treball en condicions de clara explotació, quan no fora de la legalitat

Catalans, si més no, cal aplicar la frase que consolava els nacionalistes fa uns anys, i que defineix la qüestió: en són molts més dels que ells volen i diuen.

Segons la Comissaria Regional de Documentació, de la Xefatura Superior de Policia de València, hi ha 21 persones acollides a la condició de refugiats polítics i 30 més que tenen pendent de resoldre el tràmit de sol·licitud. No hi ha xifres de residents il·legals, tot i que consideren que, en la «província» de València, no n'hi ha gaires. I si els detecten, els il·legals, ja se sap, expedient i facturació a casa, si així ho resol el delegat del govern en la Comunitat Autònoma.

Els números de la Creu Roja no quadren amb els del comissari: dotze famílies cubanes, una de vietnamites, tres xilenes, una uruguaiana i una altra de Gàmbia. A més dels nuclis individuals: un etiop, un de Sierra Leone, mitja dotzena d'iranians, vuit iraquians, un angolés i dos sudanesos. Si fa no fa, un centenar.

Pel que fa a Catalunya, les diferències amb el cens



Els «negres del Maresme» ja compten amb una sòlida organització

de 70.000 persones que procedeixen dels diversos continents són en situació legal irregular.

El conglomerat és d'allò més exòtic: 27.000 llatinoamericans, 14.500 berbers (marroquins i algerians), 3.900 entre sarakoles, mandingues i minories serer, wòlof, tukolor, diola i ndowe (tots d'Àfrica, com es pot suposar), 700 fangs i 400 bubis (equatoguineans), 200 entre iranians, iraquians i sirians, 120 libanesos, 100 kurds, 1.000 palestins, unas altres 1.000 del Pakistan i 16.000 filipins. ¿Qui en dona més?

¿I què fan?

Els refugiats, residents legals i il·legals, amb doble nacionalitat o sense, ten-

giats, comerciants i fugitius de la pobresa. Per a la majoria, els Països Catalans són una terra de pas al continent europeu. És el cas dels centrafricans ndowens, mandingues, sarakoles, wòlofs, serers, tukolors i dioles, més coneguts com els *negres del Maresme*, comarca on hagueren de recular després d'haver intentat passar a l'Europa comunitària.

Presten el seu treball temporer de feines agràries, en condicions de clara explotació, quan no fora de la legalitat. Es troben en petites agrupacions i tenen els propis líders, com ara Gabino Malongua, pel que fa als ndowens, i Suleyman Saniang i Abdulay Ceeseey, per als restants.

Els filipins són el grup

«quota de protecció» a una mena de mafiosos —filipins, és clar— que impedeixen qualsevol contacte amb estranys quan passen, en dies festius, en grups de cinc o sis dones per la Rambla o la plaça de Catalunya. Un fotògraf que intentà captar l'anècdota hagué d'eixir per camés.

La reserva, i una certa por, és la tònica general dels refugiats. Els de València no en són una excepció, i ni vietnamites, ni iraquians, ni etiops, no volgueren dir ni pruna sobre la situació que pateixen ni les dificultats d'adaptació respecte a costums i dificultats a l'hora d'entendre el personal que no parla castellà.

Precisament, la qüestió



Dones filipines, entre el treball a casa i la prostitució

lingüística és una de les que, com en tantes i tantes, anem xuclant roda respecte a països més avançats. A Quebec, per exemple, país d'immigració i sense estat propi, «s'obliga els immigrants a freqüentar una mena de centres de reciclatge, en els quals, a més d'informar-los sobre les característiques del país, se'ls exigeix el compromís d'aprendre a parlar normalment la llengua nacional que hi troben», segons afirma un membre de l'equip que confeccionà l'estudi del Ciemen per a l'Expocultura. «Al mateix temps, les llengües i les cultures de les minories disposen, cada una, de canals d'expressió, protegits per les institucions». Com ací.

La Llei d'Estrangers

El projecte de llei que regularà la permanència d'estrangers a l'Estat espanyol ja és a les Corts de Madrid. Oficialment, té com a primer objectiu controlar els mafiosos que s'han establert i operen en

negocis il·legals i tràfic de drogues. Però, a més, en té un altre: la neteja de residents il·legals. I aquests, majoritàriament, són refugiats polítics. La darrera xifra que s'esgrimeix en fonts oficials parla de més de 250.000 estrangers en situació il·legal.

El comissari Carpena, de la Xefatura Superior de Policia de València, té molt clar l'abast de la futura llei, quan afirma que «serà molt important per evitar situacions d'il·legalitat i materialitzar més eficaçment les expulsions, amb la qual cosa s'evitarà que aquelles persones il·legals i sense mitjans econòmics puguin caure en la temptació del delictes». Heus ací la clau de l'assumpte.

Perseguits allà, marginats ací, són, oficialment, una qüestió policial, per evitar que caiguen en la «temptació». Ser refugiats polítics ací és ser carn de canó. I si no tens papers, encomanat als déus, que et facturen a l'estació d'origen. Que fort. ■

La Catalunya del Nord: terra de refugiats polítics

A l'altra banda de la frontera

Per: LAVACA

Els anys immediats al final de la guerra civil abocaren a l'Estat francès, fugint de la barbàrie feixista, milers de catalans que es van instal·lar preferentment a la Catalunya del Nord. Molts trobaren la mort als camps de concentració que el govern francès instal·là provisionalment al Rosselló. Els que pogueren resistir les condicions infrahumanes d'aquests camps encara van haver d'enfrontar-se al nazisme, en les files dels aliats europeus, o bé lluitant, clandestinament, en la resistència civil francesa.

L'alegria que suposà la victòria contra el III Reich no envaï de joia cap d'aquests combatents; aquella fou una victòria que no els permetia tornar a la Catalunya del Sud. Alguns passaren la frontera i es trobaren enfront d'un piquet d'execució o dins les presons feixistes. D'altres restaren al Rosselló, esperant una situació legal que tardaria quaranta anys. Massa temps. Molts d'aquests homes van caure en el silenci de la gran dormida, ajudats pel patiment, en qualsevol dels bellíssims cementeris que hi ha al peu del Canigó. Els que viuen encara, junt amb els fills i els nets que la diàspora catalana produí, s'han quedat allí. I moriran, com estrangers en la pròpia nació.

Mentrestant, vingué la democràcia, l'amnistia de 1977 —que no beneficiava els independentistes— i la constitució de 1978. La nova situació política, no apta per a militants i activistes que estan en contra de nacions estranyes, inicià una persecució política de tots aquells que «no acceptaven bromes autonòmiques o similars, estil article vuitè de la carta magna». Uns mètodes de lluita que, una altra vegada i com es costum al llarg de la història dels Països Catalans, els obligaren de nou al refugi polític en la Catalunya del Nord. Actualment en són una vintena, sota el control de les autoritats franceses. Sobreviuen gràcies als treballs temporers que fan al camp, prestant serveis en els nombrosos càmpings de la zona, fent traduccions o cuidant xiquets, entre altres feines.

I sempre en la situació il·legal de treball negre, ja que la seua condició de refugiats polítics —no reconeguts jurídicament amb la carta que els acredita, però registrada a l'oficina OFRA— els concedeix un document anomenat *Recepisé*, que només és vàlid per tres mesos. Això fa que els empresaris es mostren remisos a fer-los contractes de llarga duració, per falta de garanties respecte a la renovació del document policial. Ningú no treballa en l'especialitat que tenia abans de refugiar-s'hi, ja que són